

Kinga Zielińska

"Analiza gatunków prasowych", Maria Wojtak, Lublin 2008 : [recenzja]

Tekst i Dyskurs = Text und Diskurs 3, 269-270

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„in der Linguistik doppelt besetzt“ (S. 85) ist und dass es manchmal statt theoretischer Auseinandersetzungen besser ist, „ein Phänomen zu identifizieren und adäquat zu beschreiben“ (S. 85). Alle Thesen werden an Beispielen erklärt und durch Aufgaben vertieft. Auch greift er Gedanken der Textgrammatik auf, indem er die „Isotopie im Schnittpunkt von Syntax und Stilistik“ (S. 88 ff.) sieht. Am Ende dieses Abschnittes wird die Auflösung der Einzelaufgaben mitgeteilt.

Der Teil **Textstilistik** (32 Seiten) stammt aus der Feder von Ulla Fix. Sie fragt zuerst nach dem Zusammenhang von Stil und Textualität, von Stilistik und Textlinguistik. Beiden sprachwissenschaftlichen Richtungen liege der Text zugrunde, wobei sich Stilistik natürlich auch mit dem Wort und dem Satz befasse. In diesem Handbuch zur Textlinguistik wolle sie allerdings nur „Stilfiguren vorstellen, die Kohäsion und Kohärenz ermöglichen“ (S. 96), also Stilfiguren der Hinzufügung und der Anordnung. „Wenn man aber zu Figuren der Auslassung und zu denen des Ersatzes, den Tropen, übergeht, sprengt man den Rahmen“ (S. 96) Nach dieser Einschränkung ist es etwas überraschend,

dass sie dann doch Wort- und Satzfiguren, sogar phonostilistische Mittel einbezieht, „soweit sie textkonstitutiv wirken“ (S. 97). Zusätzlich zu diesen Mitteln stellt sie anschließend Mittel und Verfahren der Herstellung des Stilganzen vor. Dazu zählt sie innere semantische Entfaltung, innere thematische Entfaltung, stilistische Entfaltung (Stilzüge) und kompositorische und architektonische Entfaltung. Sozusagen im Dialog mit dem Leser erörtert sie die betreffenden Sachverhalte, ein didaktisches Verfahren, mit dem das Verständnis der schwierigen Thematik gewiss wesentlich erleichtert wird.

Die drei thematischen Komplexe werden ergänzt durch ein Literaturverzeichnis und ein Sachregister, das allerdings je Stichwort meist nur auf eine einzige Seite im Text verweist, und zwar in der Regel auf die, wo der Terminus bzw. Sachverhalt zum ersten Mal genannt wird, und das ist nicht immer die ausführlichste Darstellung. Insgesamt ist die vorliegende Broschüre eine informative Schrift, die den Studenten helfen kann, tiefer in die genannten textlinguistischen Gebiete einzudringen.

Wolfgang Schramm (Warszawa)

MARIA WOJTAK (2008): *Analiza gatunków prasowych. Podręcznik dla studentów dziennikarstwa i kierunków pokrewnych*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ss. 171.

W niniejszym podręczniku autorka koncentruje się na wybranych gatunkach dziennikarskich obecnych w codziennej prasie, świadomie rezygnując z tych, które jej zdaniem stanowią rzadkość. Jak sama zaznacza: „Charakterystyka uwzględnionych w podręczniku gatunków jest propozycją autorską, opartą na określonej teorii genologicznej i nawiązującą do ustaleń licznych prasoznawców. Nie stanowi jednak prostej rekapitulacji tych ustaleń i nie porusza wszystkich zagadnień uznanych przez prasoznawstwo za istotne” (s.11). W pracy złożonej łącznie z 17 rozdziałów autorka w rzeczowy i przystępny sposób prezentuje charakterystyczne cechy m.in. takich gatunków prasowych, jak: notatka, wzmianka, komentarz, felieton,

reportaż czy wywiad. Każdy z rozdziałów poświęconych odrębnemu gatunkowi składa się z części teoretycznej, w której omówione są najważniejsze wyznaczniki określonego gatunku i jego odmian bogato ilustrowane przykładami z codziennej prasy oraz z części praktycznej, zawierającej różnorodne ćwiczenia i zadania pozwalające czytelnikowi na sprawdzenie stopnia opanowania wiedzy, a także doskonalące umiejętności rozpoznawania czy redagowania wypowiedzi. Nie zabrakło także ćwiczeń odsyłających do lektur zalecanych w podręczniku. Dzięki temu czytelnik może sobie sam wyrobić opinię na temat różnic w sposobach interpretowania zjawisk genologicznych przez poszczególnych badaczy oraz zapoznać z kon-

kretnymi szkołami czy nurtami badawczymi. Istotnym i niezwykle ważnym uzupełnieniem podręcznika jest zamieszczony w jego ostatniej części wykaz skrótów wraz z objaśnieniami oraz słownik terminów. Zwłaszcza ten ostatni – szczególnie z perspektywy początkującego adepta sztuki dziennikarskiej – stanowi cenną pomoc w zrozumieniu licznych terminów fachowych obecnych w opracowaniu.

Na uwagę zasługuje również przedostatni rozdział pracy, w którym zamieszczono adresy bibliograficzne wybranych wzorcowych realizacji konwencji reportażu, wywiadu i felietonu.

Podsumowując należy stwierdzić, że niniejszy podręcznik stanowi niezwykle przydatną pomoc w zgłębianiu tajników warsztatu dziennikarskie-

go. Do jego niewątpliwych zalet oprócz szerokiej palety różnorodnych ćwiczeń należy sposób przedstawienia najważniejszych gatunków literackich – autorka świadomie unika wdawania się w sporne kwestie typologiczne koncentrując się na analizie konkretnych wypowiedzi i kształtowaniu umiejętności w tym zakresie. Podkreślić należy również fakt, że czytelnikowi nie zostają narzucone ustalone normy, a jedynie ukazane tendencje w sposobie redagowania określonych typów wypowiedzi, zachęcając tym samym do własnych poszukiwań w tym zakresie – co w zawodzie dziennikarza wydaje się szczególnie ważną cechą.

Kinga Zielińska (Warszawa)